

Capital stock in limited companies according to legislation in Slovakia

Martina Mateášová¹

¹University of Economics in Bratislava
Faculty of Informatics, Department of Accounting and Auditing
Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, Slovakia
E-mail: mateasova.martinal@gmail.com

Abstract: *The most widespread trading company because of the substantial benefits in the Slovak Republic Company Limited. The financial management of the company is determined by the amount of their capital. Capital is a primary component of equity. Registered capital is permanent, long-term source of private property. They put him into the business founders to form a limited liability company, or later when his companions increasing (resp. decreasing). Slovak legislation provides for the minimum value of the share capital for a limited liability company, which is currently 5,000 euros. The Ministry of Economy in 2011 introduced the "Singapore Project". The aim of the project was to develop in Slovakia is one of the best business environments in the world and the best among the countries of Central and Eastern Europe. One point in this project was that it was enough to set up a limited liability company 1 euro. Therefore, the Ministry of Justice in the amendment to the Act in 2014 proposed two types of limited liability companies. Consideration should soon become a reality. The National Council of the Slovak Republic on 21.10.2014 approved the amendment of the Commercial Code maturity from 1.1.2015. Finally, this novella was not accepted. The paper will focus on the capital of a limited liability company as it constitutes one of the most important components of equity.*

Keywords: *limited liability company, capital stock, minimum amount of capital, equity, company in crisis,*

JEL codes: *M40, M41*

1 Úvod

Najrozšírenejšou obchodnou spoločnosťou z dôvodu množstva výhod, ktoré daná právna forma podnikania umožňuje, je v Slovenskej republike spoločnosť s ručením obmedzeným (Máziková, 2010). Finančné hospodárenia tejto spoločnosti sa odvíja od výšky ich základného imania, ktoré je primárnou zložkou vlastného imania a predstavuje trvalý, dlhodobý vlastný zdroj majetku, ktorý do podnikania vložili, resp. sa zaviazali vložiť (t.j. upísali) zakladatelia pri vzniku spoločnosti s ručením obmedzeným, alebo neskôr spoločníci pri jeho zvyšovaní resp. znižovaní (Meluchová, 2014). Slovenská právna úprava stanovuje minimálnu hodnotu základného imania pre spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá je v súčasnosti 5 000 eur (Soukupová, 2008). Ministerstvo hospodárstva v roku 2011 predstavilo „Projekt Singapur“, ktorého cieľom bolo vytvoriť na Slovensku jedno z najlepších podnikateľských prostredí na svete a najlepšie spomedzi krajín strednej a východnej Európy. Jedným bodom v tomto projekte bolo, aby stačilo na založenie spoločnosti s ručením obmedzeným 1 euro. Preto Ministerstvo spravodlivosti v Slovenskej republike v novele obchodného zákonníka ešte v roku 2014 navrhovalo dva typy spoločností s ručením obmedzeným. Podľa vzoru Nemecka sa mali deliť na tzv. riadne spoločnosti (s vyšším základným imaním) a na start-up spoločnosti s ručením obmedzeným. Start-up spoločnosti s ručením obmedzeným malo byť možné vytvárať už so základným imaním od 1 eura. Úvahy sa skoro stali realitou, pretože Národná rada Slovenskej republiky dňa 21.10.2014 schválila novelu obchodného zákonníka splatnosťou od 1.1.2015, ktorá mala priniesť viaceré zmeny týkajúce sa spoločnosti s ručením obmedzeným. Avšak nakoniec táto novela nebola prijatá. V príspevku sa zameriame na

základného imania v spoločnosti s ručením obmedzeným, pretože tvorí jednu z najdôležitejších zložiek vlastného imania.

2 Metódy a Dáta

Základné imanie v spoločnosti s ručením obmedzeným má svoje korene v rakúskom GmbHG z roku 1906, kedy Gesetz 58/1906 vom März über Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG) vyžadoval v § 6 das Stammkapital vo výške minimálne 20 000 Kronen. Následne sa základné imanie v roku 1918 stalo súčasťou českého právneho poriadku, konkrétne bolo upravené zákonom č. 11/1918 Zb. z. a n. o zriadení samostatného štátu Česko-Slovensko. O dva roky neskôr bola jeho platnosť rozšírená aj na Slovensko, zákonom o spoločnostiach s ručením obmedzeným (zo 6. marca 1906, ktorého platnosť bola rozšírená aj na Slovensko zákonom zo dňa 15. apríla 1920, č. 272 Sb. Z. a n.). Do roku 1992 sme sa mohli stretnúť s rôznou terminológiou na označenie základného imania, napríklad základný kapitál, kmeňový kapitál. Súčasne platný zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej obchodný zákonník) používa pojem základné imanie a definuje ho v § 58 ako peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov do spoločnosti. Vkladom spoločníka je súhrn peňažných prostriedkov a iných peniazmi ocenených hodnôt, ktoré spoločník vkladá do spoločnosti a podieľa sa nimi na výsledku podnikania spoločnosti (Máziková, 2015). Vklady sú povinné a bez nich nie je možné založiť spoločnosť s ručením obmedzeným. Existujú dva druhy vkladov, ktoré môžu pri zakladaní spoločnosti zakladatelia a po vzniku spoločníci alebo tretia osoba vložiť do spoločnosti. Vklady môžu byť peňažné a nepeňažné (Soukupová, 2008). Peňažným vkladom je určitá suma, ktorú zakladateľ, spoločník alebo tretia osoba vkladá do spoločnosti. Od výšky vkladu sa spravidla odvíjajú majetkové a aj niektoré nemajetkové práva spoločníkov (Ondrušová, 2014). Peňažné vklady môže spoločník splácať v lehote, ktorá je stanovená pri jednotlivých právnych formách spoločností. Nepeňažným vkladom môže byť len majetok, ktorého hospodárska hodnota sa dá určiť. Najčastejším predmetom nepeňažného vkladu sú hnutelné veci alebo nehnuteľnosti. Nepeňažný vklad môže mať aj podobu nehmotnú (priemyselné právo, autorské právo, záväzkové právo, obchodné podiely v spoločnosti s ručením obmedzeným). Predmetom nepeňažného vkladu môže byť aj pohľadávka, ktorú má spoločník voči svojmu dlžníkovi (Ondrušová, 2014). Všeobecné pravidlo, ktoré platí je, že čím je vyššie základné imanie, tým je to lepšie nielen pre spoločnosť s ručením obmedzeným, ale aj pre veriteľov. Dôvodom je ochrana pred nepriaznivým „krízovým režimom“, do ktorého sa môže dostať spoločnosť nielen s nízkym základným imaním, ale hlavne s nízkym vlastným imaním. „Krizový režim“ zjednodušene znamená množstvo povinností, obmedzení, ako aj vyššiu zodpovednosť vedenia spoločnosti s ručením obmedzeným. Vyššie vlastné imanie je práve podmienené základným imaním, čiže čím vyššie základné imanie, tak tým vyššie je aj vlastné imanie.

Slovenská právna úprava sa pevne drží inštitútu základného imania. Pre spoločnosť s ručením obmedzeným je stanovená minimálna hodnota základného imania 5 000 eur, ktorá sa môže počas existencie spoločnosti zvyšovať a následne aj znižovať, avšak nikdy nesmie klesnúť pod minimálnu hranicu. Na túto úroveň sa dostalo základné imanie vstupom Slovenska do menovej únie, kedy podľa nášho názoru došlo k degradácii významu minimálneho základného imania, rovnako aj v iných štátoch, prirodzenou tendenciou. Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 eur. Minimálne základné imanie stanovené zákonom je považované za jeden zo základných nástrojov ochrany veriteľov, preto by malo základné imanie slúžiť na zabezpečenie veriteľov, a tým plniť garančnú funkciu. Medzi odborníkmi v praxi prevláda názor, že základnou funkciou základného imania je práve garančná funkcia, ktorá sa prejavuje pri úhrade záväzkov spoločnosti. K tejto funkcii je potrebné uviesť, že spoločnosť s ručením obmedzeným zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom, ktorého hodnota môže byť vyššia ako je zapísaná výška základného imania v obchodnom registri, ale v mnohých prípadoch aj nižšia. Pomerom vkladu na základnom imaní sa vyjadruje miera účasti spoločníka v spoločnosti a zároveň je tým súčasne vymedzená aj právna pozícia spoločníka voči

ostatným spoločníkom. Zároveň považujeme za nevyhnutné zdôrazniť, že pravidlá pre udržiavanie vlastného imania nemôžu základné imanie ochrániť pred stratou spôsobenou podnikaním. V každom prípade, ale garančná funkcia vychádza aspoň z teoretického predpokladu, že základné imanie by malo slúžiť na pokrytie pohľadávok aspoň niektorých veriteľov. Ďalšie funkcie, ktoré plní základné imanie sú: rozdeľovací kľúč vo vzťahu k vplyvu spoločníkov, základ pre financovanie obchodných aktivít spoločnosti, hranica serióznosti. Pokiaľ ide o funkcie rozdeľovací kľúč vo vzťahu k vplyvu spoločníkov a základ pre financovanie obchodných aktivít spoločnosti, tak vo vzťahu k nim je minimálna hodnota základného imania pre spoločnosť s ručením obmedzeným iba zbytočným bremenom, nakoľko tieto funkcie je možné zabezpečiť aj bez neho. Ďalším argumentom je aj, že minimálne základné imanie však nikdy nemôže reálne zohľadniť kapitálové potreby všetkých spoločnosti. Relevantným dôvodom, prečo má existovať minimálne základné imanie, môže byť len vo väzbe na funkciu hranice serióznosti a ochrana veriteľov, t.j. aby si spoločnosti nestanovovali základné imanie na príliš nízkej úrovni. Pri základnom imaní 5 000 eur a menej je však ťažko hovoriť o nejakej serióznosti. Na mieste tu preto stojí otázka, či je dobré mať stanovené minimálne základné imanie pre všetky spoločnosti s ručením obmedzeným v rovnakej výške.

3 Výsledky a Diskusia

V roku 2000 minimálne základné imanie nepovažovali iba v troch štátoch Európskej únie. Začiatkom roku 2013 bola požiadavka základného imania zrušená v 8 členských štátoch Európskej únie a v ďalších 5 štátoch stačí na založenie spoločnosti splatiť na začiatku teoreticky iba 1 euro. V posledných rokoch je teda možné pozorovať významný ústup od zákonom stanoveného minimálneho základného imania ako jedného z pilierov ochrany veriteľov. Slovensko ako členský štát je s 9 najvyšším, resp. ak sa vezmú do úvahy aj štartovacie spoločnosti, tak 7 s najvyšším minimálnym základným imaním pre spoločnosť s ručením obmedzeným, čo je z pohľadu podnikateľov považované za neprimeranú prekážku pri zakladaní spoločnosti. Úvahy o zrušení minimálneho základného imania sa viedli aj na Slovensku. Oficiálne bol tento plán prvýkrát predstavený v roku 2011 Ministerstvom hospodárstva, ktoré pripravilo materiál pre radikálne zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku s názvom „Projekt Singapur“. Cieľom projektu bolo vytvoriť na Slovensku jedno z najlepších podnikateľských prostredí na svete a najlepšie spomedzi krajín strednej a východnej Európy. Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012 až 2016 bol schválený na začiatku obdobia predchádzajúcej vlády (31. mája 2012) a predpokladal vytvorenie právneho základu pre rozlíšenie dvoch typov spoločnosti s ručením obmedzeným a to:

- jedna spoločnosť s ručením obmedzeným by mala mať povinné minimálne základné imanie presahujúce istú sumu 25 000 eur,
- druhá spoločnosť by mohla mať základné imanie od 1 eura do 24 999,99 eur, ale sprísnené podmienky pre tvorbu a udržiavanie základného imania.

Cieľom bolo zaviesť viaceré kategórie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré sa mali rozlišovať veľkosťou základného imania. Zároveň pre tieto spoločnosti mali existovať rozdiely, týkajúce sa napríklad povinnosti uvádzania výšky základného imania na obchodných dokumentoch, splácania základného imania buď v celom rozsahu alebo po častiach, obmedzenia pri vyplácaní zisku, počte spoločníkov v spoločnosti (maximum, minimum) a podobne. Úvahy sa stali takmer realitou, pretože Národná rada Slovenskej republiky dňa 21.10.2014 schválila novelu obchodného zákonníka splatnosťou od 1.1.2015, ktorá mala priniesť viaceré zmeny týkajúce sa spoločnosti s ručením obmedzeným. Jednou bola aj, že bude stačiť na založenie spoločnosti s ručením obmedzeným len 1 euro. Novela zákona nakoniec nenadobudla účinnosť, pretože prezident Slovenskej republiky využil svoje právo a vetoval schválený zákon. Poslanci sa pokúsili pôvodný návrh opätovne schváliť, avšak prezidentovo právo veta sa im prelomiť nepodarilo. Zákonodarcia v Slovenskej republike preto stále aj v súčasnosti trvá na minimálnej výške základného imania v spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá je

5 000 eur, čo podľa nášho názoru nepovažujeme tiež za úplne správne. Základné imanie ako súčasť vlastného imania je viac-menej účtovná veličina, ktorá nevytvára úplne o majetku spoločnosti. V súčasnosti už nie je aspoň podmienkou povinnosť skladať základné imanie do banky, ktorou cieľom bolo zabezpečiť reálne základné imanie vo výške 5 000 eur, ktoré bolo vo väčšine iba pri zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným a nie už po založení, nakoľko sa vložené peniaze mohli vybrať z bankového účtu a zaúčtovať do pokladnice. Povinnosťou skladať základné imanie na účet do banky sa podľa nášho názoru takmer nič nezmenilo, len sa zaviedla prekážka bez reálneho efektu, ktorá spôsobila v reálnej praxi množstvo problémov, administratívnu náročnosť.

V neposlednom rade je potrebné vyzdvihnúť, že naviazanosť na základné imanie je možno vidieť aj na závislosti krízy spoločnosti od vlastného imania. Zároveň nám to vyplýva aj z poslednej novely obchodného zákonníka, ktorou sa zaviedol práve nový inštitút spoločnosti v kríze, ktorý nadobudol účinnosť od 1. 1. 2016. Novela obchodného zákonníka prišla práve v čase, keď sa na Slovensku objavili problémy s poškodzovaním veriteľov v rámci konkurzného a reštrukturalizačného konania. Jej hlavnou úlohou je posilniť ochranu veriteľov a zvýšiť mieru zodpovednosti vlastníkov za podnikanie. Ak je spoločnosť v kríze, tak platia isté obmedzenia a „zabezpečuje“ sa majetok pre prípadných veriteľov. Spoločnosť je v kríze vtedy, ak je v úpadku alebo jej hrozí. Úpadok jej hrozí vtedy, ak pomer vlastného imania, ktorého súčasťou je aj základné imanie, a záväzkov je menší ako 8 ku 100 (hodnota vlastného imania / hodnota záväzkov < 0,08). Tento pomer sa použije až od roku 2018, dovtedy nebudú pravidlá až také prísne (v roku 2016 platí pomer 4 ku 100 a v roku 2017 pomer 6 ku 100). Ak sa však spoločnosť v kríze nenachádza, tak sa uvedené eliminuje. Spoločnosť sa do krízy nedostane, ak navýši vlastné imanie, napríklad aj cez nepeňažný vklad.

Zámier znížiť základné imanie v spoločnosti s ručením obmedzeným bol podľa nášho názoru dobrým nápadom, ale na druhej strane spoločnosť s príliš nízkym základným imaním môže ľahko naplniť podmienky spoločnosti v kríze.

4 Závery

Základné imanie bolo a aj v súčasnosti je jednou z najvýznamnejších položiek vlastného imania a predstavuje trvalý, dlhodobý vlastný zdroj majetku, ktorý vložili resp. sa zaviazali vložiť zakladatelia do spoločnosti s ručením obmedzeným. Názory na výšku základného imania sú rôzne, je ale dôležité, aby sa naďalej nedegradovalo plnenie jeho funkcií. V súčasnosti platí, že spoločníci a konatelia ručia za záväzky spoločnosti len do výšky nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri, čo takmer všetky spoločnosti s ručením obmedzeným v praxi majú splatené a teda za záväzky spoločnosti neručia. Vzhľadom na významnú funkciu základného imania je potrebné sa zamyslieť nad jednou zmenou a tou by mohlo byť, aby spoločníci a konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným ručili svojím majetkom za záväzky spoločnosti do výšky základného imania. Na záver môžeme ešte konštatovať, že na Slovensku nemáme zatiaľ veľké skúsenosti so spoločnosťami s tak nízkym základným imaním. Cieľom však je podporovať podnikateľské prostredie a zároveň zabezpečiť, aby právo spoločnosti s ručením obmedzeným bolo konkurencieschopné minimálne s právnymi úpravami okolitých štátov. V opačnom prípade môže nastať situácia, že spoločnosť zanikne resp. bude zrušená skôr ako začne reálne podnikáť, čo v podmienkach Slovenskej republiky môže nastať aj bez likvidácie napr. zlúčením, splynutím, prípadne rozdelením spoločnosti (Vašeková, Sklenka, 2005). Na druhej strane je potrebné povedať, že sa častejšie otvára otázka, či pre začínajúcich podnikateľov by bola takáto spoločnosť s ručením obmedzeným atraktívna, pretože by im mohla spôsobovať aj problém ľahko naplniť podmienky spoločnosti v kríze.

Grand

The contribution is the result of grant project: The importance of valuation of transactions between related parties and their impact on entity profit, registration number 1/0486/14.

Referencie

MÁZIKOVÁ, K., 2010: *Zmeny vlastníckych transakcií v obchodných spoločnostiach z pohľadu účtovníctva*. Bratislava : IURA EDITION. 2010. 172 s. ISBN 979-80-8078-363-1.

MÁZIKOVÁ, K. - ONDRUŠOVÁ, L., 2015. Ownership interests on a share capital. In *Journal of East European science and research : scientific peer-reviewed journal*. - Bratislava : European Institute for Development and Education, 2015. ISSN 1338-3302, 2015, vol. 6, no. 1, p. 201-207. VEGA V-14-035-00 (2014-2016).

MELUCHOVÁ, J., 2014: *Pripravované zmeny v zákone o účtovníctve od 1.1.2014*. In *Praktický sprievodca účtovníctvom : praktická príručka pri vedení účtovníctva v obchodnej spoločnosti*. Stav. Júl 2013. - Bratislava : Verlag Dashöfer, 2013. - ISSN 1338-4597. - Č. 3 (2013), s. 1-4.

ONDRUŠOVÁ, L., 2014: *Peňažné a nepeňažné vklady spoločníkov do základného imania*. In *Podvojný účtovníctvo v teórii a praxi [elektronický zdroj] : zborník vedeckých prác z medzinárodnej konferencie, 5. jún 2014, Nitra.2014*. - ISBN 978-80-552-1221-0. - S. 81-84 CD-ROM.

SOUKUPOVÁ, B. a kol., 2008: *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. Bratislava : SÚVAHA, 2008, 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4.

VAŠEKOVÁ, M. - SKLENKA, M., 2005: *Daňové hľadisko zániku a zrušenia účtovnej jednotky v zmysle slovenskej právnej úpravy*. In *AIESA - budovanie spoločnosti založenej na vedomostiach [elektronický zdroj] : 10. medzinárodná vedecká konferencia : 19-20. máj 2005 : zborník konferencie, Bratislava. 2005*.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.